

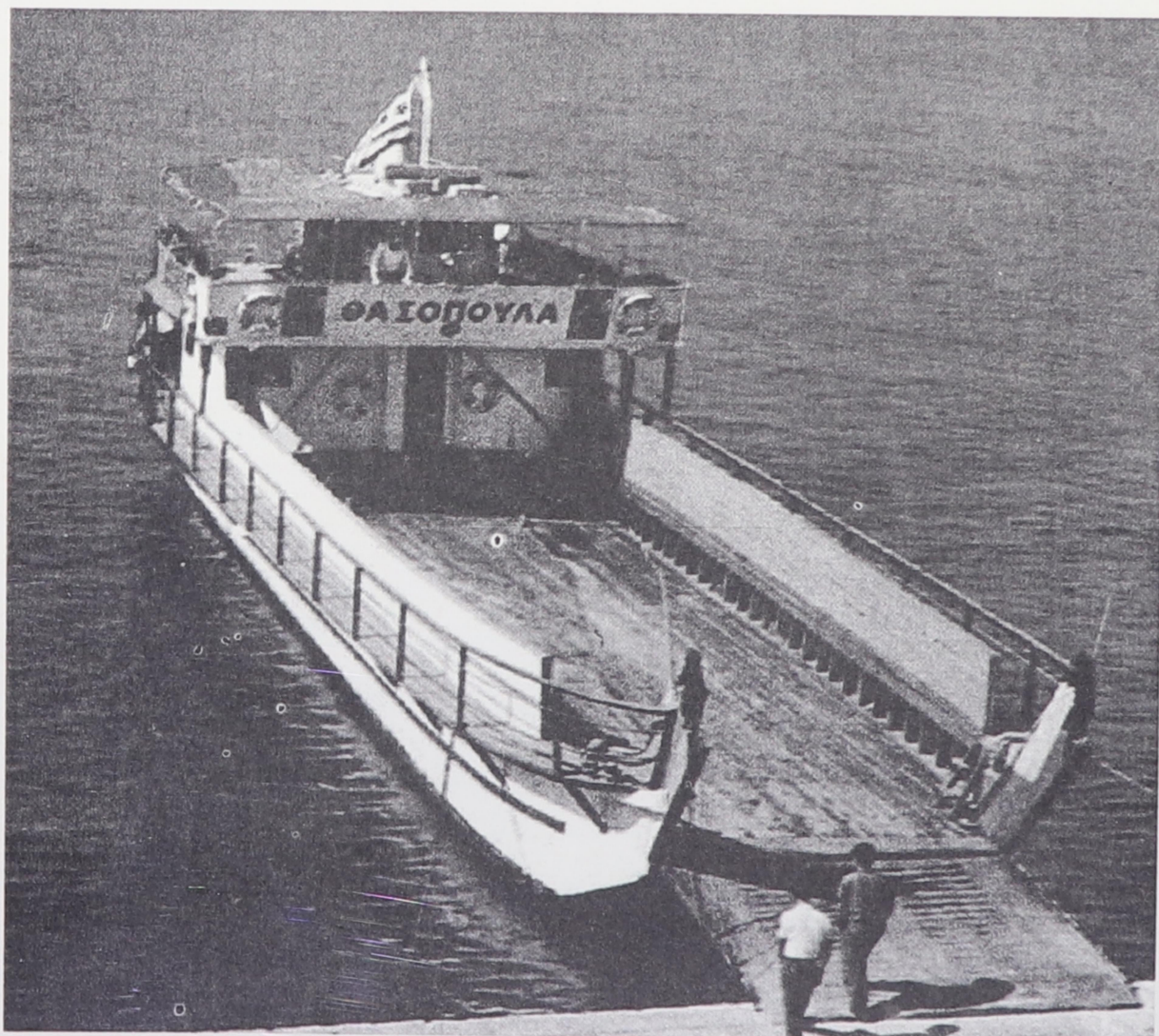
Θασίων

γη

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΤΙΜΗ: 7 €

Για να ξέρεις προς τα πού αρμενίζει το νησί σου...

Θασίων γη

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ:

«Να γελάς και να κλαις βράδι και πρωί».....3

Η' ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΘΑΣΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

«Η ΘΑΣΟΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ: ΙΣΤΟΡΙΑ - ΤΕΧΝΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» 5

Οι πολίτες της Θάσου απομάκρυναν τα υλικά περιφραξης από το Ψαριό.....6

ΚΟΥΚΙΔΕΣ 7

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΗΣ: Καλλιράχη 1299-1927:

Το φαινόμενο της πειρατείας.....12

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΟΣ:

Μια συνέντευξη με τον φιλόστορα Κώστα Μακαρίου για το μεγαλύτερο κτίσμα του νησιού, το «Στρατόπεδο», και την καπνοκαλλιέργεια στις αρχές του προηγούμενου αιώνα.....22

ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ:

Ο Καλόγερος πάτερ Γυμνάσιος Λαυριώτης και οι συνταγές του.....28

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ: Ο Φοιτητής (διήγημα).....42

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Στο ξεχασμένο Καρνάγιο: (ποίηση) 48

Περσέας Ρίζος: Ένας νεοεμφανιζόμενος ποιητής.....48

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: (ποίηση) 49

π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: (ποίηση).....50

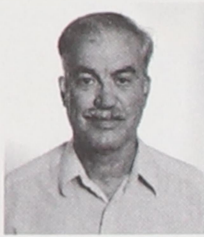
ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ:

Τα Θασίτ'κα: Ου Αηλιάς φουρούσι κουστούμ' κι γυαλιά.....51

Καλλιράχη 1299 - 1927

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΤΕΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ 6^ο

Γράφει ο Γιώργος Αυγουστίδης

Ο Κώστας Χιόνης παραθέτει την αναφορά του τότε υποπρόξενου Καβάλας Αρ. Παπαδόπουλου, ο οποίος για το γεγονός αυτό γράφει: *εις το χωρίον Κακή Ράχη της νήσου Θάσου προ ημερών συνέβη τρομερή ληστεία υπό εννέα φουστανελλοφόρων ληστών αποβιβασθέντων εκείσε δια πλοίου, οίτινες, αφού ελήστευσαν δύο οικίας του ειρημένου χωρίου και εβασάνισαν δια ζέοντος ελαίου και ξηρών φασολίων μίαν γυναίκα και εφόνευσαν δύο άνδρας, ανεχώρησαν ακαταδίωκτοι άδοντες και πυροβολούντες διά του ιδίου πλοίου. Μέχρι δε της σήμερον ουδέν ανεκαλύφθη αν και μετέβη εκείσε εντεύθεν ο μουδίρης της Θάσου. Πιθανολογείται ότι την ληστεία ταύτην επρουκάλεσαν αυτοί οι ίδιοι κάτοικοι της νήσου όπως εκδικηθώσι τοκογλύφον τινά, ούτινος η σύζυγος εβασανίσθη, και αφαιρέσωσι παρ' αυτού τας ομολογίας των όπερ και έπραξαν⁸.*

Η ζωντανή παράδοση αναφέρει ότι το θύμα ονομαζόταν Γεωργίου και ότι ασχολούνταν και με την τοκογλυφία. Πρόσφατα (Ιούλιος 2019) ο **Άγγελος Οικονόμου**, γόνος της γνωστής ομώνυμης οικογένειας από την Καλλιράχη, μου έδωσε σπουδαίο έγγραφο το οποίο φέρει ημερομηνία 1^η Οκτωβρίου 1884 και αφορά κατάλογο με κλαπέντα είδη από το σπίτι της χήρας του Παναγιώτου Γεωργίου με την υπόμνηση ότι αυτόν σκότωσαν οι πειρατές στην πειρατική επιδρομή που αναφέρει ο Κώστας Χιόνης πιο πάνω. Για πρώτη φορά συναντάμε τέτοιον κατάλογο στον οποίο, ανάμεσα στα άλλα πολύτιμα αντικείμενα, αναφέρεται και χρεωστικό ομόλογο ενενήντα χρυσών οθωμανικών λιρών. Θα μπορούσαμε να συσχετίσουμε την επιδρομή αυτή με τον κατάλογο που δημοσιεύουμε αν δεν υπήρχε σημαντική διαφορά στις ημερομηνίες. Η μεταγραφή του εγγράφου έχει ως εξής:

⁸ Κ. Χιόνη, *Μια πειρατική επιδρομή του 1876 στη Καλλιράχη*, Θασιακά, τ. 6 1989, σελ. 184-187.

Τη 1^η Οκτωβρίου 1884 εν Καλή Ράχη

Κατάλογος των παρά της μητρος μας κλαπέντων πραγμάτων:

Ήτοι εν χρεόγραφον οφείλων αύτη εξ ενενήκοντα λιρών χρυσών οθωμ(ανικών)

Ήτοι μία ασημόκουπα

Ήτοι δύο οκάδας ασήμι εις πλεξίδια

Ήτοι τρία ζωνάρια ασημένια

Ήτοι μία καρφίτσα με ενμαχμουδ(;) και οκάν βενέτικα

Ήτοι μίαν τσάκαν γεμιτζίδικη

Ήτοι εν φουστάνι μεταξοτόν

Ήτοι μία τσάκα χρυσοκεντημένη

Ήτοι εν τόπι πανί δίμητο εντόπιον

Ήτοι εξ λαιμοδέτας μεταξωτούς

Ήτοι δέκα μεγάλα μανδήλια μεταξωτά

Ήτοι τρία φουστάνια μεταξωτά εν κουκλάρικο και δύο λινόμέταξα

Ήτοι τρία φουστάνια βλαντγιά (σ.σ. μεταξωτά)

1000 ήτοι χιλιάς οκάδας ελαίου

Τα εις διαφόρους καιρούς κλεμένον ελαίου παρ' αυτής /αξίας/ γρόσια ως έγκειστα χιλιάδες δεκαπέντε Νο 15.000.

Ορφανά του

Του αποβιώσαντος

Προ 4^{ων} ετών

Παναγιώτου Γεωργίου

Γ. Παναγιωτόπουλος

Δ. Θεοδωρίδης

Θωμαΐ Παναγιώτου

Ελένη Παναγιώτου

Σταμάτα Παναγιώτου

Παρατηρούμε ότι τα κλοπιμαία αποτελούσαν μεγάλο θησαυρό καθώς και το χρεόγραφο των ενενήντα χρυσών λιρών ώστε να ενισχύεται η άποψη ότι πρόκειται για την ίδια περίπτωση, αλλά η χρονολογία της κλοπής 1880 δεν συμπίπτει με αυτήν του 1876 που σημειώνει ο Κων. Χιόνης.

Πειρατικές επιδρομές είχαμε αυτή την περίοδο και στα άλλα χωριά, όπως και στο δυσπρόσιτο Κάστρο, όπου πολυπληθής ομάδα από 60 πειρατές ξεγύμνωσαν τα

μαγαζιά του το 1882⁹. Η ενασχόληση με τη θάλασσα αυτήν την περίοδο αποτελούσε επικίνδυνο επάγγελμα και ο διάπλους Θάσου - Αγίου Όρους το χειμώνα έβαζε σε θανάσιμο κίνδυνο τους ναυτικούς και τους επιβάτες των πλοίων. Γλαφυρή είναι η επιστολή του μοναχού Δανιήλ που τη στέλνει στο μοναστήρι του στις 12-12- 1844. Γράφει λοιπόν:

την πανοσιότητα σας προσκυνούμε

Πατέρες άγια Κυριακή ξημέρωμα κινήσαμε από Θάσον και ερχόμενοι εις τα μισά ευρήκαμεν μίαν φορτούνα και εκινδυνέψαμεν μεγάλως, πλην μη υποφέροντες να κυβερνήσομεν το καΐκι το αφήσαμεν εις θέλημάν Του και με τη Χάρη της Παναγίας μας κατεβόδοσεν εις το μετόχι το βατοπαιδινόν και αναπαύθημεν πλην βλέποντας την εναντιότητα του καιρού έρχονται οι πατέρες από τους οποίους θέλετε πληροφορηθεί καλά και αν κόψη ο καιρός έως εις την Κυριακήν καλώς ή δε να μας στείλετε δύο βορδοναραίους με επτά μουλάρια να έλθομεν ημείς και το καΐκι το ξαρματώνουμε και βάνομεν την αρματωσιά του εις το μετόχι και όταν θα υπάγομεν εις τον χάντακα έρχεται πάλιν δυσκολία και ας πάρουν και ολίγην κουμπάνιαν δια το δρόμον. Ταύτα και μένομεν εις την προσταγήν σας.

Τη 12 Δεμβρίου 1844 Δανιήλ και Μελέτιος και άπαντες οι πατέρες.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΚΑΛΛΙΡΑΧΗΣ

Η Καλλιράχη ευτύχησε αυτή την περίοδο να διοικείται από άξιους άνδρες. Το 1803 όπως είδαμε πιο πάνω αναφέρεται ο **Κοτζάμπασης Κωνσταντίνος**. Το 1844 σε έγγραφο της Ι.Μ.Π αναφέρεται ως τσορμπατζής ο **Αναγνώστης Οικονόμου**, ενώ στο ίδιο έγγραφο διασώζεται και το όνομα του βοεβόδα Θάσου, **Χαφούζ εφένδης**. Αργότερα ο **Αργύριος Χ΄ Αργυρόπουλος**, ο **Θ. Π΄ Οικονόμου**, ο **Στυλ. Γ. Αλετράς**, ο **Γεώργιος Στ. Αλετράς**, ο **Ιωάννης Βασιλειάδης**, ο **Παναγιώτης Παπαδόπουλος** και παλαιότερα ο **Αναστάσιος Κωνσταντίνου**. Όλοι αυτοί κατά καιρούς κατέλαβαν τις πιο υψηλές θέσεις στο νησί και από εκεί μεθοδικά βοήθησαν τη χώρα τους. Ο Θ. Π΄ Οικονόμου αρχικά εργάστηκε ως δάσκαλος, αφού τον συναντάμε το 1878 με αυτή την ιδιότητα στο Κάστρο, μετέπειτα ως αρχιερατικό επίτροπο και μαζί με το Στ. Αλετρά δικαστές του Γενικού Συμβουλίου (1867-1885), όργανο που δίκαιζε τις σοβαρότερες υποθέσεις στο νησί. Στο πρωτοδικείο που ιδρύθηκε στη συνέχεια μετά τη κατάργηση του Γενικού Συμβουλίου υπηρετούν ως δικαστές πατέρας και γιος οι: Στυλιανός και Γεώργιος Αλετράς. Ο παραπάνω Γ. Αλετράς υπογράφει την αναφορά που έστειλαν το 1894 όλοι οι εκπρόσωποι των κοινοτήτων της Θάσου προς τον Αμπάς Χιλμή τον Β΄ με την οποία του γνωστοποιούσαν τα βασικότερα από τα προβλήματα του νησιού. Ο Χατζηαργυρόπουλος διορίζεται το 1874 απευθείας από τον διοικητή Ιμπραήμ

⁹ Βλ. Γεωργίου Αυγουστίδη: *Μαριές Θάσου ιστορική και πολιτική επισκόπηση 1546-1920*, εκδόσεις Παρουσία, Καβάλα 2009, σελ 20.

Ασσαφή βέη, μέλος της ορφανοεπιτροπής Θάσου, όργανο πολύ σπουδαίο για την εποχή εκείνη.

Άλλος σπουδαίος Καλλιραχιώτης υπήρξε ο **Π. Παπαδημητρίου** ο οποίος διέβλεψε σωστά τη χρησιμότητα του ελαιοτριβείου της Ι.Μ. Ιβήρων, η οποία μετέρεψε το ξύλινο πιεστήριο σε σιδηρούν, ενοικίασε το 1900 το μετόχι και φυσικά και το ελαιοτριβείο με προφανή τα αποτελέσματα στην έκθλιψη της ελιάς και την εξαγωγή μεγαλύτερης και καλύτερης ποιότητας λαδιού.

ΠΡΟΣΤΡΙΒΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΜΠΟ ΚΑΖΑΒΗΤΙΟΥ

Σε δύο έγγραφα του παραπάνω αρχείου καταγράφεται η σύγκρουση μεταξύ των κοινοτήτων Καληράχης και Καζαβητίου. Το αίτιο δεν αναφέρεται αλλά η ζωντανή προφορική παράδοση αναφέρει την αμφισβήτηση από τους Καζαβητιανούς των δικαιωμάτων των Καλλιραχιωτών στο μεγάλο κάμπο του Καζαβητίου, *δου γκαδ κάμπο*, (το αίμα μας θα χύσουμε *δου γκαδ κάμπο* δε θ' αφήσουμε), αλλά και για το νερό.

Στο αρχείο του Γ. Οικονόμου εντοπίσαμε έγγραφο του 1871, πολύ φθαρμένο σε αρκετά μεγάλο μέρος. Πρόκειται για την με αρ. 212 απόφαση του Γενικού Συμβουλίου, με την οποία το δικαστικό αυτό όργανο επιτρέπει στην κοινότητα Καληράχης να διορίσει φύλακα (μπεκτσή) για την φύλαξη των ελιών στον καζαβητιανό κάμπο, από τους κλέφτες Καζαβητιανούς. Η γλώσσα του εγγράφου είναι η καθαρεύουσα, η γραφή καλλιγράμματη δεν αποφεύγονται όμως ούτε τα ορθογραφικά λάθη, ούτε η νοηματική ακαταστασία. Ας διαβάσουμε την αρχή της απόφασης.

Αριθ 212

Κύριοι, προεστώτα δημογέροντες και λοιποί κάτοικοι Καληράχης

Την υπό 26^{ην} του ήδη τρέχοντος αναφοράν σας παρά του απεσταλμένου σας Α. Χατζη Αργυροπούλου λαβών, ει και βασματάν του Συμβουλίου και καλώς όλα τα εμπειρεχόμενα εν αυτώ εννοήσας άλλο δεν εννόησα ει μη μόνον ότι οι έντιμοι Καζαβητιανοί κλέπτωσιν εκ των ελαιοδένδρων σας τας ελαιάς...

Προκαλεί εντύπωση και το τέλος του εγγράφου που καταλήγει:

Υγιάινετε

Τη 27 Σεπτεμβρίου 1871

28/Σαμεάν 1291 Καβάλ¹⁰

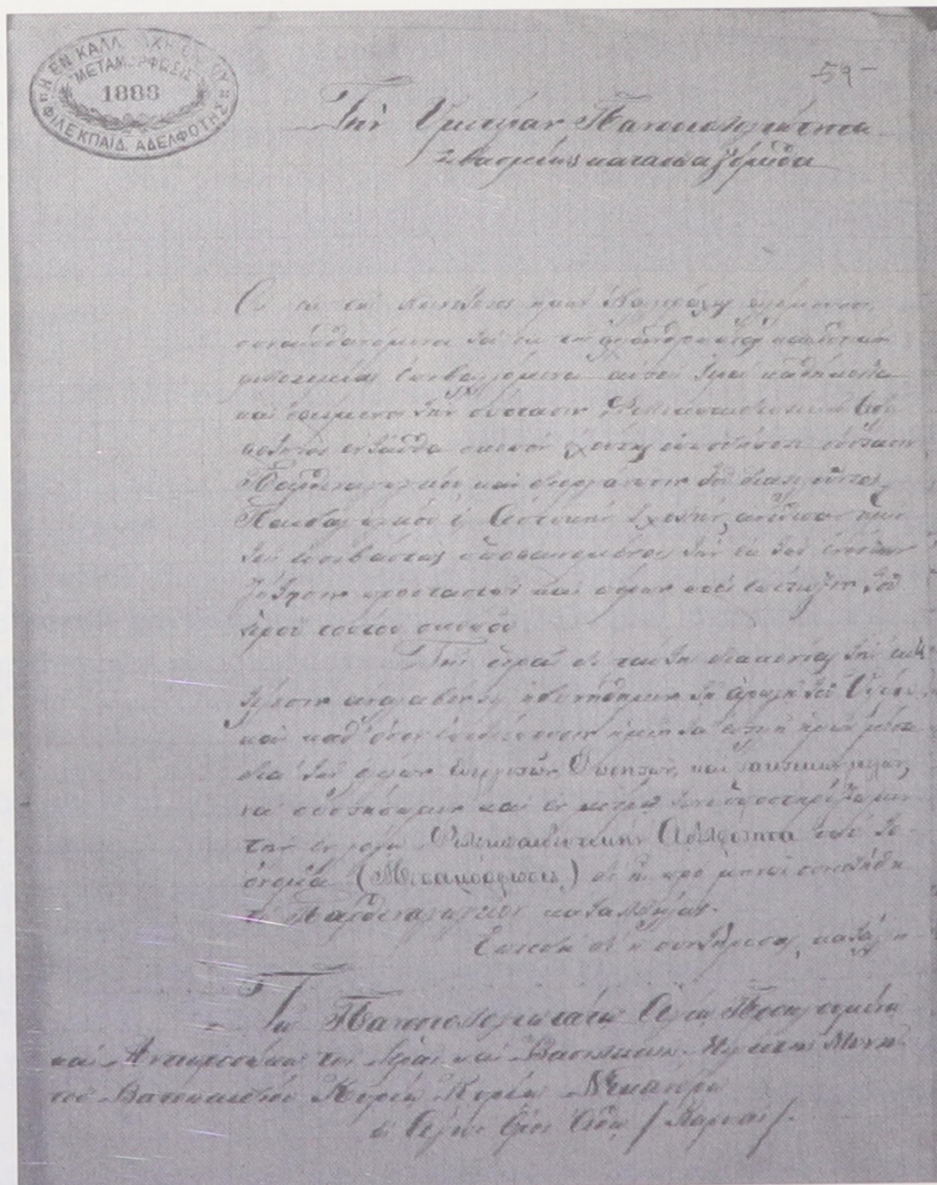
Σ.σ. Τώρα πώς γίνεται οι Καζαβητιανοί να είναι και έντιμοι και κλέφτες, αυτό μόνο ο συντάκτης της απόφασης το γνώριζε.

¹⁰ Κ. Χιόνη, *Ανέκδοτα θασιακά έγγραφα των ετών 1837 -1913*, Θασιακά τ.2, 1985, σελ. 38-46.

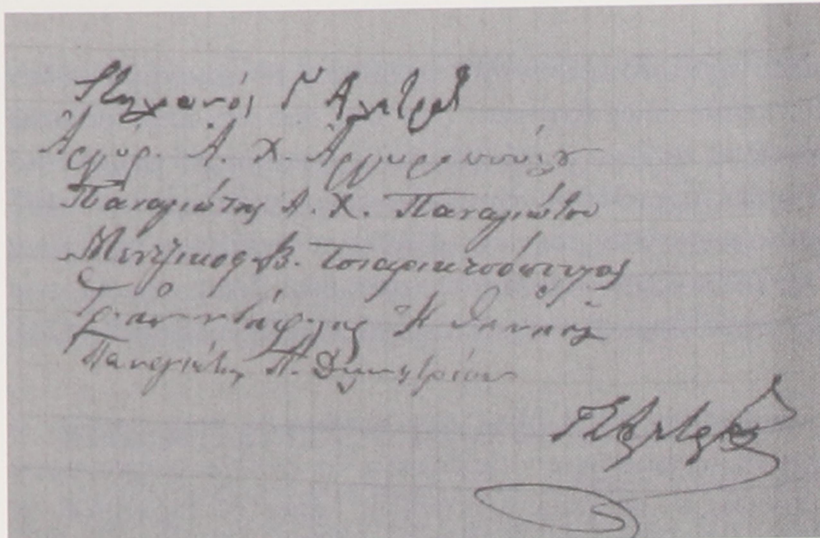
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Για την εκπαίδευση γενικά της Θάσου κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας δεν είχαμε πολλά στοιχεία. Τελευταία όμως έρχονται στο φως όλο και περισσότερα έγγραφα πολύ κατατοπιστικά για το θέμα αυτό. Τέτοιο έγγραφο πολύ σημαντικό για τα εκπαιδευτικά πράγματα της Θάσου του τελευταίου τετάρτου του 19^{ου} αιώνας που ρύθμιζε όλα όσα αφορούσαν στην εύρυθμη λειτουργία των σχολείων γνωστού ως ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ εντοπίσαμε στο σπουδαίο αρχείο του Γιώργου Οικονόμου. Το συμπεριλάβαμε στο κεφάλαιο ΙΜΠΡΑΗΜ ΑΣΣΑΦΗ ΒΕΗΣ (στο επόμενο τεύχος).

Η ανέγερση Αστικής σχολής το 1850 δίνει την εντύπωση πως αρχίζει η εκπαίδευση στο νησί να μπαίνει σε επιστημονικές βάσεις. Το 1870 λειτουργούσαν σχολεία σε όλη τη Θάσο, παρότι ο Γερμανός περιηγητής Lohr τα περιορίζει σε τέσσερα και μάλιστα το ένα χειρότερο από το άλλο. Στα χωριά Παναγία, Θεολόγο, Καζαβήτι και Κακιράχη.

Επιστολή Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου 1889

Η β' σελίδα
με τις υπογραφές

Η Καλλιράχη πρωτοστατεί και σ' αυτόν τον τομέα. Αφού για την εξυπηρέτηση των αναγκών του σχολείου τους και της εκκλησίας οι Καλλιραχιώτες ιδρύουν το 1888 φιλέκπαιδευτικό σύλλογο με το όνομα ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ. Τον Μάρτιο του 1889 το Δ.Σ. αποστέλλει επιστολή σε όλες τις Αθωνικές μονές ζητώντας την οικονομική αρωγή τους για τη σύσταση παρθεναγωγείου και τη μετατροπή του παιδαγωγείου σε αστική σχολή. Την επιστολή υπογράφουν οι: Σ. Γ. Αλετράς, Αργ. Χ' Αργυρόπουλος, Παναγιώτης Παναγιώτου, Μερτζικόφ Τσιαρικόπουλος, Τριαντάφυλλος Αθανασάς, Παναγιώτης Παπαδημητρίου, Γ. Σ. Αλετράς. Παρατηρούμε ότι της κίνησης αυτής προΐσταντο πρόσωπα που έπαιζαν μεγάλο ρόλο στα πράγματα ολοκλήρου της Θάσου.

Ο παραπάνω σύλλογος φαίνεται ότι εξακολουθούσε να δραστηριοποιείται και μετά το 1902, χρονιά που η Θάσος περνά ξανά στην κατοχή των Τούρκων, αφού το 1909 εκδίδει δίπλωμα προς τιμήν του Δημητρίου Θεοδώρου, (αρχείο Άγγελου Οικονόμου). Στο δίπλωμα διαβάζουμε τη φράση: **συνωδά τω κανονισμώ**. Να παραπέμπει άραγε στον κανονισμό των σχολείων του Ιμπραήμ Ασαφή βέη ή εννοεί κάποιον όρο της ιδρυτικής πράξης του παραπάνω συλλόγου. Το δίπλωμα υπογράφουν ο Κωνσταντίνος Σερδάρης και ο Θ. Αργυρόπουλος.

Φαίνεται ότι η ίδρυση παρθεναγωγείου δεν κατέστη δυνατή και η κοινότητα επανέρχεται με επιστολή της την 1^η Μαΐου 1913, με την οποία ζητά από την Ι. Μ. Ιβήρων... όπως λάβητε την αγαθήν διάθεσιν να μας παραχωρήσετε το παρά την εκκλησίαν και του σχολείου του χωριού ημών ετοιμόρροπον μετόχιον... επειδή το μετόχιον τούτον είναι έτοιμον να καταρρεύσει και επειδή και αν ακόμη η μονή προέβαινε εις την απόφασιν των εκ θεμελίων... συνεπώς είτε ούτως είτε άλλως είναι σχεδόν άχρηστη αυτή... και τους ικετεύουν να το παραχωρήσουν για την ανέγερση του παρθεναγωγείου. Την επιστολή υπογράφουν:

Η Προεστοδημογεροντία
 Κ. Δημητρακούδης
 Ιωάν. Κ. Δρακοντίου
 Βασίλειος Γ. Ρήγας
 Ιωάν. Β. Οικονομίδης
 Ο αρχιερατικός επίτροπος του αγίου Μαρωνείας
 Αργ. Α. Χ' Αργυρόπουλος

Το 1894-1895 λειτουργούσε στο χωριό σχολείο, στο οποίο δίδασκαν τρεις δάσκαλοι σε 130 μαθητές. (ο Λιμένας 1 σε 30 μαθητές, ο Θεολόγος 3 σε 120, το Κάστρο 1 σε 60 κλπ). Καλλιραχιώτης δάσκαλος το 1896 αναφέρεται ο Γ. Κωνσταντινίδης, ο οποίος κατέφυγε με αγωγή ενώπιον του πρωτοδικείου Θάσου για διαφορά που προέκυψε με τους εκπροσώπους του χωριού του. Το 1900 συναντάμε τον Κυπάρισσο Γεωργιάδη, από τις Μαριές, να διδάσκει στην Καλλιράχη.

Το 1906 παρατηρούμε παντού αυξητική τάση στον αριθμό των μαθητών φυσικά και στην Καλλιράχη. Ο πίνακας που παραθέτουμε είναι πολύ κατατοπιστικός για την περίοδο αυτή¹¹.

¹¹ Βλ. Κ. Μανάφη, *Χωριά, κάτοικοι, μαθηταί και διδάσκαλοι της νήσου, Θασιακά τ.6, 1989, σελ. 86 κ.ε.*

α/α	Χωριά	Οικογ.	ΜΑΘΗΤΑΙ			ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ		
			"Αρρ.	Θήλεις	Σύνολο	"Αρρ.	Θήλεις	Σύνολο
1	Κάστρον	400	95	25	120	2	1	3
2	Κάστρον Λιμενάρια	—	55	35	90	1	1	2
3	Θεολόγος	600	200	50	250	4	1	5
4	Σωτήρος	250	44	12	56	1	1	2
5	Καλλιράχη	380	140	40	180	2	1	3
6	Καζαβίτιον Μέγα	200	50	40	90	1	1	2
7	Καζαβίτιον Μικρόν	80	—	—	15	—	—	—
8	Βουλγάρον Μέγα	150	35	5	40	1	—	1
9	Βουλγάρον Μικρόν	50	—	—	25	—	1	1
10	Ποταμία	250	90	10	100	2	—	2
11	Παναγία	300	165	40	205	2	2	4
12	Λιμὴν	110	40	50	90	1	1	2
		2770	914	307	1261	17	10	27

Πίνακας με την εκπαιδευτική κατάσταση των χωριών το 1906

Οι δάσκαλοι που εργάζονται αυτή την περίοδο στην πεντάτακτη σχολή της Καλλιράχης είναι: ο Θωμάς Ζάχος, ο Αύγουστος Οικονομίδης και η Αικατερίνη Χρυσόχοου.

Στη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα υπηρέτησαν ως δάσκαλοι στην Καλλιράχη ο Πάνος Παρίσης, ο Νικόλαος Μερτζιανίδης, και ο φλογερός πατριώτης Ι. Αντωνιάδης - Κορωναίος που εξέδωσε και ποιητική συλλογή 66 ποιημάτων, έναν ύμνο για τη Θάσο. Το 1908 υπηρετούσαν στην Καλλιράχη ο Νικόλαος Μερτζιανίδης, ο Ι. Αντωνιάδης - Κορωναίος, οι Σεραίες Άννα Παπούλη και Νίνα Δαχλίδου¹².

Το 1908 ιδρύεται στον Λιμένα ο αθλητικός όμιλος Θεαγένης και το 1909 ιδρύεται ανάλογος και στην Καλλιράχη. Στα εγκαίνια του συλλόγου αυτού στις 30-6-1909 οι δάσκαλοι Βασίλειος Παπαβασιλείου και Αύγουστος Οικονομίδης-Στράγκας εκφωνούν πατριωτικούς λόγους και υψώνουν την ελληνική σημαία στην πόρτα του συλλόγου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να συλληφθούν και να οδηγηθούν στη φυλακή, όπου παρέμειναν για έξι μήνες.

Αθωώθηκαν από το στρατοδικείο της Θεσσαλονίκης. Μαζί τους είχε συλληφθεί και ο πρόκριτος Θεόδωρος Αργυρόπουλος.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

1920! Ο Ιωάννης Σπετσιώτης, μέλος του κλιμακίου της Καλλιράχης στο Μακεδονικό Αγώνα και η οικογένειά του. (Αρχείο Αλεξάνδρου Οικονομίδη)

¹² Κ. Χιόνης, *Η Θάσος και η δράση των Θασίων κατά το μακεδονικό αγώνα*, Θασιακά τ. 1, 1984, σελ. 67-83.

Ο Καλόγερος Πάτερ Γυμνάσιος Λαυριώτης και οι συνταγές του

Μέρος 2ον

Γράφει ο Σωτήρης Γερακούδης

Η εγκατάσταση του Καλόγηρου στο Θεολόγο

Είναι Απρίλιος του 1930. Ο δαιμόνιος τότε πρόεδρος της κοινότητας Θεολόγου Θάσου Κωνσταντίνος Κοντός⁶ ένα πρωί καταφθάνει στην Ποταμιά και κάνει πρόταση στον Καλόγηρο να έρθει στο Θεολόγο με την υπόσχεση ότι θα του δοθεί κλήρος και κατοικία, προκειμένου να θεραπεύει τους αρρώστους του χωριού, γιατί στο Θεολόγο, ισχυριζόταν, δεν υπήρχε γιατρός. Ο Καλόγηρος δέχτηκε την πρόταση. Έφυγε από την Ποταμιά και εγκαταστάθηκε στο Θεολόγο. Εκεί, πέρα από τις λίγες κότες που του δόθηκαν, ασχολήθηκε με την καλλιέργεια του μικρού κλήρου που του παραχώρησε ο πρόεδρος Κοντός. Για πολύ λίγο όμως. Η χρονιά του 1930 έμελλε να εκτινάξει τον Καλόγηρο στο απώγειο της φήμης του, της

⁶ Ο Κωνσταντίνος Κοντός ήταν αγρότης, αλλά για ένα χρονικό διάστημα άσκησε το επάγγελμα του πραγματευτή διαλαλώντας, όπως διηγούνται οι παλαιότεροι, με έναν ιδιαίτερα χιονομοριστικό τρόπο τηνπραμάτεια του. Ο γράφων θυμάται τον Κωνσταντίνο Κοντό σε προχωρημένη ηλικία και περιστασιακά ψάλλοντα στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής Θεολόγου. Ήταν χαρακτηριστικά... παράφωτος.

*Ο περίβολος τη εκκλησίας της Παναγίας
όπου είχαν κατασκηνώσει οι ασθενείς με τους συνοδούς τους*

προσφοράς του, αλλά και των περιπετειών με το ιατρικό κατεστημένο και την τότε εξουσία. Ήταν ήδη 72 χρόνων.

Στο Θεολόγο άρχισε να δέχεται και να θεραπεύει με τα βότανά του άρρωστους συμπατριώτες του, αλλά και ξένους, που άρχισαν να καταφθάνουν από παντού, στον περίβολο της Παναγίας στο Θεολόγο όπου ήταν και η *κάβια* του⁷.

Αρχίζουν οι περιπέτειες

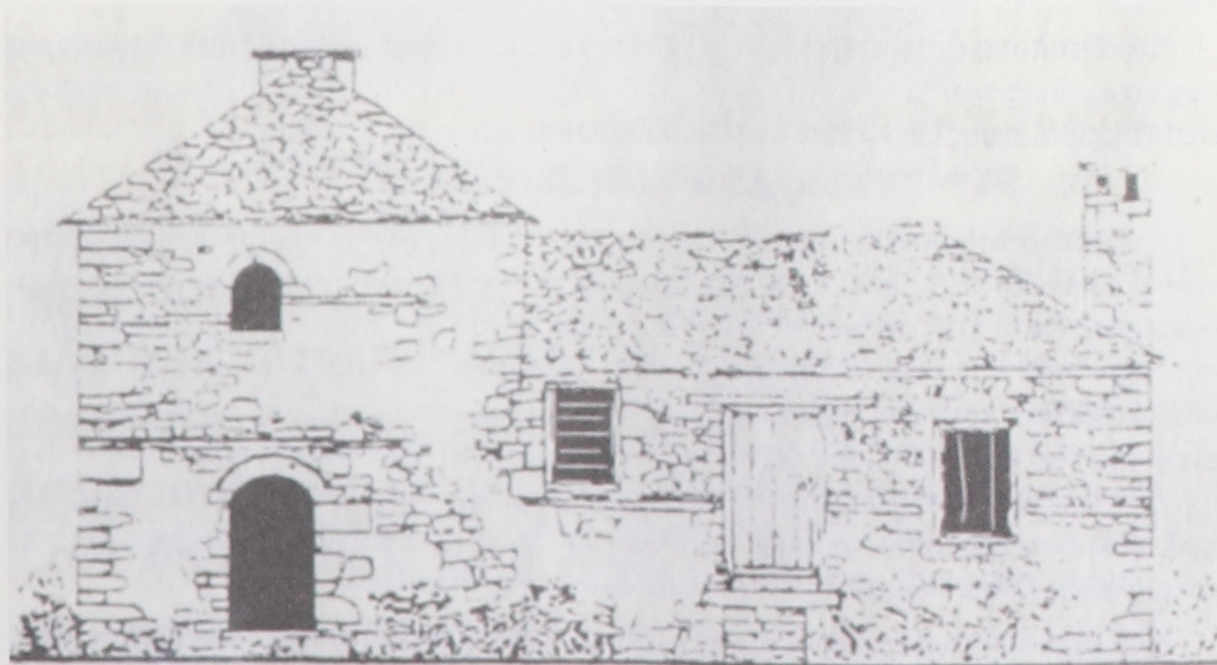
Από αυτό το χρονικό σημείο, άνοιξη του 1930, αρχίζει η περιπετειώδης δράση του π. Γυμνάσιου. Ο σεμνός Καλόγηρος έχει μόνο την έγνοια της θεραπείας κάθε αρρώστου που τον επισκέπτεται. Πίσω όμως από την κουρτίνα της αγαθότητας, της αρωγής και της ανθρωπιάς του, ελλοχεύει το ιατρικό επαγγελματικό κατεστημένο, που θα караδοκεί, με την πρώτη ευκαιρία, να ανακόψει κάθε ενέργεια του καλοκάγαθου γέροντα για τη θεραπεία των πασχόντων. Έχουν γίνει πλέον γνωστές οι θεραπευτικές του ικανότητες, έχει γίνει γνωστή η αφιλοκέρδειά του και ένα τεράστιο πλήθος ασθενών με τους συνοδούς του συρρέει με την τελευταία ελπίδα θεραπείας που του απομένει στο Θεολόγο.

Πολλές είναι οι πληροφορίες που έχουμε για τη δράση του π. Γυμνάσιου, τόσο από δημοσιεύματα των εφημερίδων της εποχής εκείνης όσο και από προφορικές

⁷ Με τη λέξη *κάβια* αναφέρουν οι παλιοί Θεολογίτες το σπιτάκι στον χώρο του μονιδριου της Παναγίας που είχε παραχωρηθεί για διαμονή στον Καλόγηρο.

Το κτίσμα αυτό βρισκόταν στον περίβολο του μονύδριου (μικρή μονή) της Παναγίας. Ήταν δίπατο και ονομαζόταν «Άγιος Μόδεστος», ίσως γιατί θα φυλαγόταν εκεί κάποια εικόνα του Αγίου Μοδέστου. Στην ανατολική πλευρά του δίπατου αυτού κτίσματος κόλλησε μεταγενέστερα ένα ισόγειο κτίσμα διαστάσεων 5,70 X 4,30 μ. Σ' αυτό διέμενε ο π. Γυμνάσιος με τον συνοδό του μοναχό Εμμανουήλ.

Το κτίσμα «Άγιος Μόδεστος» σε αποτύπωση από τον αρχιτέκτονα Αργύρη Μπακιρτζή το 1984. Εδώ διακρίνεται καθαρά η κάβια του π. Γυμνάσιου. (Βλ. Αργύρης Μπακιρτζής, Το μονύδριο της Παναγίας και ο Θεολόγος της Θάσου, 1984, σελ. 12).

μαρτυρίες κατοίκων του Θεολόγου, οι οποίοι σήμερα όλοι είναι μακαρίτες. Όσοι τον γνώρισαν ή δέχτηκαν τη θεραπευτική του μέριμνα, σ' όλη τους τη ζωή μιλούσαν με ευγνωμοσύνη και ευλάβεια για τον καλοκάγαθο γέροντα, για την μικρή ή, άλλοτε, σωτήρια προσφορά του, η οποία τελικά τον καθιέρωσε πανελλήνια και παγκόσμια ως μοναδικό θεραπευτή.

Η παρουσία και η δράση του π. Γυμνάσιου, το καλοκαίρι του 1930 αποτελεί κύριο θέμα στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων της Ελλάδας, ιδίως της Καβάλας, της Θεσσαλονίκης και των Αθηνών. Ωστόσο, ο τύπος της περιόδου αυτής είναι χωρισμένος σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα: αυτό που τάσσεται με το μέρος του και αυτό που δεν τον αποδέχεται. Η εφημερίδα *Σημαία* της Καβάλας τάσσεται υπέρ

Η εκκλησία της Παναγίας σήμερα

του Καλόγηρου. Τον επαινεί και τον διαφημίζει με πρωτοσέλιδά της για το θεραπευτικό του έργο. Δημοσιεύει σωρεία ευχαριστήριων επιστολών ανθρώπων που χάρις στις φροντίδες του Καλόγηρου θεραπεύτηκαν. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις επιστολές ανθρώπων που έγιναν καλά, όπως του Φώτη Γιαλαμά, του Γεωργίου Γουλίδη, του Ηλία Αδάμου κ.ά.

«Απεσταλμένος του Θεού»

Ο Νικόλαος Μαυρίδης με επιστολή του που δημοσίευσε η εφημερίδα *Σημαία* της Καβάλας και που την έστειλε στον επιστήθιο φίλο του στη Θεσσαλονίκη Παναγιώτη Χόλη, έμπορο, Αγίου Μηνά, στοά Τόττη δ αναφέρει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«... Λοιπόν, αγαπημένε μου, έπειτα από τόσας χιλιάδας δραχμάς που έχω εξοδεύσει διά το πάθημά μου χωρίς να εύρω σωτηρίαν και τώρα με ένα φάρμακο μηδαμινόν, το οποίον μου έχει παραχωρήσει ένας καλόγηρος, απεσταλμένος του Θεού, μ' έσωσεν από το πάθος αυτό και μετά χαράς σε γράφω ότι έχω μια εβδομάδα που τρώγω έναν περιδρομον και πίνω μπύρα άφθονον.

» Πολλά έχω να σου γράψω γι' αυτόν τον καλόγηρον. Έχει, φίλε μου φάρμακα δι' όλας τα ασθeneίας του κόσμου, εκτός του παλιού καρκίνου, της φθίσεως τρίτου σταδίου και της λέπρας. Όλας τας ασθeneίας τας θεραπεύει. Δεν μπορώ να σε γράψω πολλά, διότι πρέπει να έχω εφημερίδας να γεμίσω. Επιφυλάσσομαι να σε τα ειπώ προφορικός. Με πολλήν αγάπην σε φιλώ. Νικόλαος Μαυρίδης».

Και ενώ η *Σημαία* παρουσιάζει εγκωμιαστικά πρωτοσέλιδα για τον Καλόγηρο, μια άλλη εφημερίδα της Καβάλας, ο *Κήρυξ*, γράφει εκ διαμέτρου αντίθετα. Ασκεί δρυμεία κριτική και τον απορρίπτει ως θεράποντα αγνοώντας τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης. Ο δημοσιογράφος διευθυντής της Δημήτριος Ζιώγας, από τις στήλες της, είχε χαρακτηρίσει τον π. Γυμνάσιο σαν «τσαρλατάνο». Χρησιμοποίησε μάλιστα καυστικούς και προσβλητικούς χαρακτηρισμούς για τον Καλόγηρο σατιριζοντάς τον ότι τάχα «...θεραπεύει πάσαν νόσον και πάσαν μαλακίαν...».

Τα δημοσιεύματα του *Κήρυκα*, ειδικά κατά το τρίτο δεκαήμερο του Ιουλίου του 1930, βάλλουν αδυσώπητα κατά του Καλόγηρου. Από το ιατρικό κατεστημένο της περιόδου αυτής, ο Καβαλιώτης γιατρός Λολίδης δημοσίευσε στον *Κήρυκα* στις 24 Ιουλίου ανοιχτή επιστολή με την οποία αποκαλούσε τον Καλόγηρο «αγύρτην». Διαμαρτυρόταν μάλιστα ότι οι αρχές τον ανέχονταν και δεν εφάρμοζαν εναντίον του τους νόμους. «Αγύρτην» τον αποκαλεί και η εφημερίδα *Μακεδονία* της Θεσσαλονίκης.

Το κοινό όμως τάσσεται ανεπιφύλακτα με τα δημοσιεύματα της *Σημαίας* ενώ οι συνδρομητές του *Κήρυκα*, επειδή ακριβώς πήρε εχθρική στάση απέναντι στον Καλόγηρο, επιστρέφουν τα φύλλα ως απαράδεκτα. Αυτό αναφέρθηκε και σε ανακοίνωση της ίδιας της εφημερίδας. Τελικά ο *Κήρυξ* όταν είδε να μειώνεται ραγδαία η κυκλοφορία του, αναγκάστηκε να αλλάξει στάση για τον Καλόγηρο και να συνταχθεί με την άποψη της κοινής γνώμης.

Τον μήνα Ιούλιο του 1930 πάρα πολλές εφημερίδες των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης στέλνουν ανταποκριτές στο Θεολόγο προκειμένου με τα ρεπορτάζ τους να ενημερώσουν, όσο πιο υπεύθυνα γίνεται, το αναγνωστικό τους κοινό. Έτσι, από τα *Μακεδονικά Νέα* της Θεσσαλονίκης πηγαίνει στο Θεολόγο ο διευθυντής της εφημερίδας Βασίλης Μεσολογγίτης, από το *Ελεύθερο Βήμα* των Αθηνών πηγαίνει ο διακεκριμένος δημοσιογράφος Α. Χ. Χαμουδόπουλος. Η *Ελληνική* των Αθηνών στέλνει τον δημοσιογράφο Καλαϊτζή.

Ο Βασίλης Μεσολογγίτης στις 11 Ιουλίου 1930, σε πρωτοσέλιδο άρθρο του στα *Μακεδονικά Νέα* με μεγάλη φωτογραφία τραβηγμένη από τον τότε γνωστό Θάσιο φωτογράφο Ευαγγελίδη και επίσημο, αργότερα, φωτογράφο των πολιτικών και άλλων επωνύμων προσωπικοτήτων στην Αθήνα, έχει τίτλο:

«Ο καλόγηρος ιατρός θεραπευτής της Θάσου»

και υπότιτλους:

*«Το μικρό χωρίον Θεολόγος. Η νέα κολυμβήθρα του Σιλώαμ.
Ασθενείς συρρέουν από τα πέρατα της Ελλάδος και από όλην την
Βαλκανικήν.*

Ο νέος Κοσμάς και Δαμιανός και ο νέος ιαματικός Παντελεήμων».

Στο άρθρο του, μεταξύ άλλων, έγραφε τα εξής: «Ένα πλήθος πολύβουον, ετερογενές και ανόμοιον. Άνθρωποι του λαού και κύριοι του αστικού κόσμου, άνδρες και γυναίκες, κορίτσια και παιδιά, αλλά και βρέφη, σαρακατσαναίοι και αξιωματικοί, καλόγηροι και δεσποινίδες, χωρικοί και λοιμοκοντόροι. Αγκούνια και μεταξωτά, κάπες και μαντώ, αλλά να και μία φουστανέλλα από την παλαιά Ελλάδα, να και κάτι φερετζέδες από την Δυτική Θράκη, να και μια εβραϊκή κόφια από την Θεσσαλονίκη».

Ο δημοσιογράφος Τάκης Λαγουδάκης στα Μακεδονικά Νέα στις 24 Ιουλίου 1930 έγραφε ότι επικρατούσε «Στην πλατεία Δόξης (στην Καβάλα) αληθινή φρενίτις. Χωλοί, αόμματοι, κωφάλαλοι, λωβιασμένοι, παράλυτοι άνθρωποι με μισή καρδιά, ασθενείς πάσης κατηγορίας και αθλιότητος, τους οποίους συνώδευαν και οικείοι τους. Έβλεπε κανείς να φέρνουν με τις βάρκες στο βαπόρι (για τη Θάσο) παραλυτικούς πάνω σε φορεία, τρελούς δεμένους χειροπόδαρα, νευρασθενικούς τρέμοντες διαρκώς, στραβούς και σημαδεμένους κι ένα σωρό μικρά παιδάκια πάσχοντα από πολλές και διάφορες αρρώστειες».

Άλλη εφημερίδα παρουσίαζε τους ασθενείς που βρίσκονταν γύρω από το εκκλησάκι της Παναγίας: «πλήθος αρρώστων, παραλυτικών, κουτσών, στραβών, φυματικών, πασχόντων εκ πολλών και διαφόρων ασθενειών αναμένει ημέρες πολλές κάτω από τις ελιές, κάτω από πρόχειρα τσαντήρια μέσα στον ήλιο».

Επιστολές Θεραπευθέντων

Ο πάτερ Γυμνάσιος γίνεται το επίκεντρο φανατικών οπαδών και υποστηρικτών και το θέμα συζήτησης σε όλους τους χώρους. Στα καφενεία, στα κοσμικά σαλόνια, στην αγορά όλοι μιλούν γι' αυτόν και τον παρουσιάζουν σαν θαυματοποιό. Οι οπαδοί του τον συντροφεύουν παντού και τον συνιστούν και σε άλλους αρρώστους. Γίνεται γρήγορα γνωστός στην Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Ξάνθη, Χρυσούπολη, Ελευθερούπολη, Δράμα, Κιλκίς Θεσσαλονίκη, Σιάτιστα, Φλώρινα, Πάτρα, Λήμνο, Πειραιά κλπ., όπως φαίνεται από τις ευχαριστήριες επιστολές των θεραπευθέντων που δημοσιεύονται καθημερινά στις εφημερίδες.

Ενδεικτικά, από την εφημερίδα Μακεδονικά Νέα, παραθέτουμε χαρακτηριστικό απόσπασμα μιας από τις επιστολές αυτές, του Αθανασίου Αναστασιάδη από τη Θεσσαλονίκη, που ήταν ασθματικός και θεραπεύτηκε. Γράφει, λοιπόν:

«Κύριε διευθυντά,

Από ενδεκαετίας υπέφερα από άσθμα κακοήθους μορφής. Τα διάφορα ευρωπαϊκά σπενσιαλιτέ και αι διάφοροι θεραπείαι των ιατρών εις τους οποίους εξ

αρχής είχαν προστρέξει κατ' ουδέν ίσχυσαν, όπως με θεραπεύσουν ή τουλάχιστον περιορίσουν την επιδείνωσιν του κακού το οποίον με κατεβασάνιζεν, μου αφήρει την ησυχίαν και τον ύπνον. Τέλος, φίλοι καλοί μου συνέστησαν, κατά συμβουλήν άλλων ιαθέντων υπό του Γυμνασίου Λαυριώτη, ν' αφήσω κατά μέρος ιατρούς και φάρμακα των φαρμακείων και να παίρνω μισό φλυτζάνι του καφέ πετρέλαιο κάθε πρωί.

» Από δύο περίπου εβδομάδων εφήρμοσα την απλουστάτην αυτήν και τόσον ολίγον δαπανηράν θεραπείαν και από δεκαήμερου αισθάνομαι τον εαυτόν μου τελείως καλά. Επέταξα εις τον τενεκέν των σκουπιδιών και τας ενέσεις εβατμίν, τας οποίας εχρησιμοποιούσα όταν μ' έπιαναν ισχυραί κρίσεις και τοιαύται κρίσεις άσθματος μ' ήρχοντο κάθε 2-3 ημέρας τακτικώς επί έτη. Τώρα εσώθην και θέλω να το μάθει όλος ο κόσμος διά να βροντοφωνήσω την άπειρον ευγνωμοσύνην μου προς τον θεραπευτήν, αλλά και διά να σωθούν και όσοι άλλοι ομοιοπαθείς μου υπάρχουν, οι οποίοι θα υποφέρουν το φρικτόν μαρτύριον, το οποίον επί ενδεκαετίαν όλην καταδαπανώμην και περιφερόμενος ανά τα φαρμακεία και τους ιατρούς υφιστάμην σαν ένας κατάδικος της κολάσεως. Διά τούτο, σας παρακαλώ, δημοσιεύσατε εις τα προσφιλή μου «Μακεδονικά Νέα» την παρούσαν. Θα σώσετε κόσμον και κοσμάκην, κ. διευθυντά.

» Μετά βαθείας τμής ο τακτικός αναγνώστης σας Αθανάσιος Αναστασιάδης, πρόσφυξ εκ Θράκης, συνοικία Χαριλάου, πλατεία Καλλιπόλεως, αρ.12».

Με επιστολή του, πάλι στα Μακεδονικά Νέα, ο Γ. Νικολάου διαμαρτύρεται έντονα, γιατί ο γιατρός κ. Μαλακατές με δήλωσέ του στην εφημερίδα Μακεδονία στις 6 Αυγούστου 1930 λέγει ότι δεν θεραπεύτηκε με τα βότανα του καλόγηρου, ενώ αυτός μέσα σε 9 μέρες έγινε τελείως καλά:

«... Με κατάπληξίν μου είδα εις την χθεσινήν «Μακεδονίαν» δήλωσιν του ιατρού κ. Μαλακατέ, ο οποίος λέγει ότι εξετάσας με, μετά την θεραπείαν μου διά των φαρμάκων του θαυματουργού καλογήρου, εύρεν ότι εξακολουθώ πάντοτε να πάσχω και ότι δεν υπάρχει ελπίς να θεραπευθώ. Λοιπόν, είμαι υποχρεωμένος να δηλώσω δημόσια ότι εντός 9 ημερών εθεραπεύθην από τον καλόγηρον και τώρα είμαι καλά.

Μεθ' υπολήψεως. Γ. Νικολάου,, φυστικοπώλης, Αιμιλιανού Γρεβενών 5».

Μια άλλη επιστολή, και πάλι στα Μακεδονικά Νέα της 9^{ης} Αυγούστου 1930, σταλμένη από τον Φώτη Κριτσάνδα από την Ελευθερούπολη, γράφει:

«Αξιότιμε κ. διευθυντά των «Μακεδονικών Νέων». Ευχαριστώ θερμώς τον πατέρα Λαυριώτη διά την θεραπευτικήν δύναμίν του, διότι χάρις εις αυτήν επανέκτησα την ακοήν μου, ην από τεσσάρων ετών απώλεσα. Προ ετών, όταν εφοίτων εις τα εν Θεσσαλονίκη Εκπαιδευτήρια επεσκέφθην επανειλημμένως πολλούς ειδικούς ιατρούς, αλλά, δυστυχώς, αι συνταγαί και θεραπείαι αυτών απέβησαν μάταιαι και τώρα χάρις εις την δύναμιν του πατέρα Λαυριώτη επανέκτησα την από ετών απωλεσθείσαν αίσθησίν μου. Ο θεραπευθείς Φώτης Κριτσάδας, Πράβιον».

Ο Γ. Δημούδης με επιστολή του από την Σιάτιστα στις 14 Αυγούστου 1930 επιμένει για τις θεραπευτικές ικανότητες του Καλόγηρου. Παρότι ο ίδιος δεν θεραπεύτηκε, γνωστοποιούσε όμως ότι άλλοι χωριανοί του θεραπεύτηκαν, όπως ο Χάτσιος Γκαβολάτσιος, που ενώ δυσκολευόταν να περπατήσει, έγινε καλά. Είναι μια επιστολή διαμαρτυρίας με την οποία φαίνεται ότι απευθύνεται στους γιατρούς της εποχής εκείνης που δεν έβλεπαν με καλό μάτι τον καλόγηρο, γιατί έχαναν πελάτες. Γράφει, λοιπόν:

«... εφόσον, κύριοι, υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι γιατρεύθηκαν, ενώ προηγουμένως η επιστήμη δεν μπόρεσε να τους κάμει τίποτε, έχετε υποχρέωσιν ιεράν απέναντι του λαού να τον αφήσετε ήσυχον να κάμει τη δουλειά του. Εάν αυτό ζημιώνει τους γιατρούς, εμάς δεν μας ενδιαφέρει, εμείς μόνο θέλουμε να γιατρευόμαστε όταν ασθενούμε, χωρίς να εξετάζουμε αν ο θεραπευτής μας είναι γιατρός ή καλόγηρος.

Μετά βαθυτάτης τιμής Γ. Δημούδης».

Η φήμη του Καλόγηρου, τελικά, ξεπέρασε τα ελληνικά σύνορα και πολλοί ομογενείς του εξωτερικού ζητούσαν υπεύθυνες και έγκυρες πληροφορίες γι' αυτόν από τον διοικητή Χωροφυλακής, τον εισαγγελέα και τις άλλες αρχές της Καβάλας, από τις εφημερίδες, αλλά και από Καβαλιώτες και Θάσιους γνωστούς τους. Χαρακτηριστική είναι η επιστολή του Γεώργιου Παπαδόπουλου από την Πάτρα, ο οποίος απευθύνεται στον διοικητή Χωροφυλακής Καβάλας και ζητάει να ενημερωθεί σχετικά με τον π. Γυμνάσιο:

«Κύριε Διοικητά, θερμώς σας παρακαλώ να με πληροφορήσετε αν αυτά που γράφονται στις εφημερίδες περί του θαυματοποιού καλόγηρου είναι αληθή. Έχω το παιδάκι μου άρρωστο τόσα χρόνια. Το πήγα σε όλους τους γιατρούς και κανείς δεν ημπούσε να μου το κάνει καλά. Σας παρακαλώ να μου απαντήσετε το ταχύτερον, αν αυτά που γράφονται είναι αληθή, για να μην υποβάλλωμαι σε

Ασφαλιστικό Γραφείο Ματθαίος Π. Μπετούνικος

Online Insurance Point

Λιμενάρια Θάσου
☎ +30 2593051545
☎ +30 2593051546
☎ +30 6974879189
✉ makisbet@hotmail.com

- ◆ αυτοκινήτων
- ◆ μοτοσυκλετών
- ◆ σκαφών
- ◆ ζωής
- ◆ ακινήτων
- ◆ επιχειρήσεων
- ◆ οδική βοήθεια

περιττά έξοδα. Είμαι πτωχός. Αναμένω απάντησίν σας. Μετά σεβασμού Γεώργιος Παπαδόπουλος».

Στο Θεολόγο της Θάσου την εποχή εκείνη είχε συγκεντρωθεί πλήθος κόσμου από ασθενείς και τους συνοδούς τους. Όλοι έρχονταν με την ελπίδα ότι ο Καλόγηρος θα τους κάνει καλά, αφού οι φήμες έλεγαν ότι κάνει και θαύματα. Παρόλο που τα θαλάσσια, όπως και όλα τα μέσα συγκοινωνίας της εποχής εκείνης ήταν υποτυπώδη, οι άνθρωποι αψηφούσαν έξοδα, κόπους, ταλαιπωρίες, κακουχίες και έτρεχαν κοντά του να θεραπευτούν. Κατά κύματα έφθαναν στον Ποτό, το μικρό τότε επίνειο του Θεολόγου, κι από εκεί με τα ζώα και το μοναδικό αυτοκίνητο, αλλά οι πιο πολλοί με τα πόδια, ανέβαιναν την απόσταση των 10 χιλιομέτρων για το Θεολόγο, στην περιοχή γύρω από το εκκλησάκι της Παναγίας, όπου είχε την κάβια του ο Καλόγηρος.

Υπολογίζεται ότι πάνω από 1.000 άτομα επισκεπτών, εναλλασσόμενα, βρίσκονταν καθημερινά εκεί και περίμεναν. Υπάρχει ακόμη και η πληροφορία ότι «μόνο σε μία ημέρα του Ιούλη του 1930 είχαν πάει 2.500 άνθρωποι στο Θεολόγο για να του ζητήσουν μια συμβουλή». Βέβαια η πληροφορία αυτή είναι άκρως αβάσιμη, αλλά δείχνει τη φήμη που είχε αποκτήσει ο Καλόγηρος. Μια άλλη μαρτυρία λέει ότι πολλοί από τους βαριά ασθενείς που έφθαναν στον Ποτό, έμεναν στην παραλία στην άμμο και δεν κατόρθωναν να φτάσουν στο Θεολόγο, γιατί οι συνοδοί τους δεν είχαν χρήματα να τους μεταφέρουν με το ζώο ή με το αυτοκίνητο.

Μαρτυρίες Θεολογιτών

Πάμπολλες είναι οι μαρτυρίες κατοίκων του Θεολόγου που τον γνώρισαν από κοντά ή θεραπεύτηκαν οι ίδιοι από τον Καλόγηρο. Είχαμε την ευκαιρία να συνομιλήσουμε με αρκετούς από αυτούς, όσο ζούσαν, οι οποίοι με ευλάβεια μας διηγήθηκαν όσα θυμούνταν από την εποχή του Καλόγηρου.

Ο **Άγγελος Αγγελής** (1917 - 2018), ο οποίος γεννήθηκε και έζησε στο Θεολόγο, μας διηγήθηκε ότι ο πατέρας του ήταν αγωγιάτης και μετέφερε τον Καλόγηρο από το Θεολόγο στα Κοίνυρα προκειμένου να επισκεφθεί κάποια ασθενή. Θυμόταν ακόμη ότι ο Καλόγηρος είχε και έναν βοηθό, τον Εμμανουήλ, επίσης καλόγηρο, ο οποίος τον συνόδευε ακόμη και στα γύρω βουνά όπου έσπαχνε και μάζευε τα βότανά του.

Ο **Δημήτριος Ζωντανός** (1913 - 2016), επίσης από το Θεολόγο, διηγείτο ότι, νεαρός τότε, είχε ένα «βγασίμι» στο πόδι του που τον ενοχλούσε. Επισκέφθηκε με τους δικούς του τον Καλόγηρο, ο οποίος αφού το εξέτασε, του έδωσε μια αλοιφή με την οποία γιαιτρεύτηκε.

Ο **Αλέξανδρος Κομλίκης**, διηγείτο διάφορα περιστατικά από την επικοινωνία του, τότε, με τον Καλόγηρο. Ο Αλ. Κομλίκης τον επισκεπτόταν συχνά για να του κάνει διάφορα μικροθελήματα και έτσι γινόταν γνώστης της καθημερινότητάς του.

Ο **Χριστόδουλος Κουτσαφτής** (1920-2004), ένας δεκάχρονος μικρός την εποχή εκείνη, το 1930, όπως μου διηγήθηκε, παραπονιόταν συχνά στον πατέρα του,

ζητώντας να φύγουν από το Θεολόγο στον Ποτό, όπου είχαν τη βάρκα τους. Οι συχνές επισκέψεις του μικρού Χριστόδουλου στον καταυλισμό των αρρώστων στον αυλόγυρο της Παναγίας προκειμένου να τους πουλήσει κάποια φρούτα, αυγά κλπ., του δημιουργούσαν ψυχολογικό τραύμα. Εκλιπαρούσε από τον πατέρα του «... άντι να φύγουμ', πατέρα, απ' αυτοίν τς λουβιαροί να πάμ' στου μΠουτό απ' έχουμ' κι ντβάρα μας».

Ο Νικόλαος Παν. Μηνιώτης: Χαρακτηριστικό παράδειγμα ανθρώπου από το Θεολόγο, που γιατρεύτηκε από τον π. Γυμνάσιο, είναι αυτό του Νικολάου Παν. Μηνιώτη (1928-2013). Ο Νικόλαος Μηνιώτης, όπως διηγήθηκε στον γράφοντα πολύ παραστατικά, παιδάκι τότε, οδηγήθηκε από τους γονείς του στον Καλόγηρο. Είχε γεννηθεί με πρόβλημα λειτουργίας των κάτω άκρων του λόγω πλημμελούς μέριμνας ή άγνοιας της μαμής κατά τον τοκετό. Δεν μπορούσε να σταθεί όρθιος στα δυο του πόδια⁸. Ο Καλόγηρος, μετά από επέμβαση ορθοπεδικής φύσεως, ακινητοποίησε το παιδί στο γύψο και είπε στους δικούς του ότι μετά από 15 μέρες θα πρέπει να του υπενθυμίσουν να αφαιρέσει τον γύψο. Πράγματι, όταν πέρασε το 15ήμερο οι γονείς του παιδιού ανεζήτησαν τον Καλόγηρο και μόλις που τον πρόλαβαν στην περιοχή Αγία Βαρβάρα, λίγο έξω από το Θεολόγο, όπου κατευθυνόταν προς την Ποταμιά. Ο Καλόγηρος επέστρεψε και επισκέφθηκε τον μικρό Νίκο. Αφού του αφαίρεσε τον γύψο, πέταξε μερικά κέρματα σε απόσταση 3-4 μέτρων λέγοντας στο παιδί: «Πήγαινε να μαζέψεις αυτά τα λεφτά». Ο μικρός σηκώθηκε όρθιος, για πρώτη φορά, και περπάτησε προς τα κέρματα. Είχε θεραπευθεί⁹. Η περίπτωση αυτή μας θυμίζει το θαύμα του Χριστού που γιάτρεψε τον παράλυτο.

Αδιαχώρητο αρρώστων στο Θεολόγο

Τα παραπάνω και πολλά άλλα παρόμοια περιστατικά μας φέρνουν στο νου περιγραφές των θαυμάτων του Ιησού από την Αγία γραφή. Δίκαια, λοιπόν, θα χαρακτηρίζε ο καθένας τον Καλόγηρο «θαυματοποιό». Και επόμενο ήταν τέτοιες ειδήσεις να διαδίδονται ταχύτατα δίνοντας ένα φως ελπίδας σε αρρώστους, ακόμα και με ανίατες ασθένειες. Έτσι, από παντού έτρεχαν όλοι στον αυλόγυρο της Παναγίας του Θεολόγου ελπίζοντας ότι ο Καλόγηρος θα τους γιατρέψει.

Μέσα στο κατακαλόκαιρο του 1930, τα αυτοσχέδια ταντήρια και οι άθλιες συνθήκες υγιεινής στο χώρο που έμεναν οι ασθενείς, άρχισαν να προβληματίζουν τις τοπικές αρχές όσον αφορά τη δημόσια υγεία. Τότε, λοιπόν, ο πρόεδρος του Θεολόγου Κων. Κοντός μαζί με το κοινοτικό συμβούλιο κατάρτισαν ένα πρόγραμμα εργασιών και θεραπειών του Καλόγηρου:

⁸ Η Μαρούδα Πλούτου (1877-1968) μου έλεγε ότι ο μικρός Νίκος την είχε επισκεφθεί λίγες μέρες πριν την επέμβαση κλαίγοντας: «... θα μι πάν' στου γΚαλόγηρου θειά κι φουβούμι. Θα πουνέσου πουλύ...». Εκείνη τον καθησύχαζε όσο μπορούσε.

⁹ Η μαρτυρία αυτή θα πρέπει να χρονολογείται περί τα 2-3 χρόνια μετά το 1930, γιατί ο θεραπευθείς Νικόλαος Μηνιώτης θυμόταν πολύ καλά τα περιστατικά της ίασής του. Άρα θα πρέπει να ήταν ηλικίας 5-6 ετών περίπου όταν γιατρεύτηκε.

- Δευτέρα και Τρίτη: Θεραπεία των εντοπίων ασθενών.
- Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή: Θεραπεία ξένων ασθενών.
- Σάββατον: Συλλογή βοτάνων από τον Καλόγηρον.
- Κυριακή: Εκκλησία και ανάπαυσις.

Το παραπάνω πρόγραμμα όμως ποτέ δεν εφαρμόστηκε στην πράξη και ο κίνδυνος για επιδημίες, μολύνσεις κλπ. στον πρόχειρο καταυλισμό των ασθενών εξακολούθησε να υπάρχει. Τότε, ο Θεολογίτης δικηγόρος Αλέκος Σωτηριάδης μαζί με τον βουλευτή Καβάλας Τανταρίδη, επισκέφθηκαν το Θεολόγο και πρότειναν στο πλήθος των ασθενών να χωριστούν σε ομάδες με την ίδια ασθένεια, να πάρουν ομαδικά τη συνταγή τους και να φύγουν, για να τελειώνουν γρήγορα και ν' αποσυμφορηθεί η περιοχή. Φυσικά, οι ασθενείς αντέδρασαν στην πρότασή τους, γιατί όλοι ήθελαν να τους εξετάσει προσωπικά ο ίδιος ο Καλόγηρος και να τους δώσει τη συνταγή του.

Μετά την αποτυχία και της παραπάνω συμβιβαστικής προσπάθειας, η κοινότητα αποφάσισε να λάβει τα μέτρα της. Ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Αλέκος Σωτηριάδης, στις 23 Ιουλίου 1930 έστειλε για δημοσίευση στην εφημερίδα Κήρυξ την ακόλουθη επιστολή:

Ως πληρεξούσιος δικηγόρος της κοινότητος Θεολόγου Θάσου δηλώ ότι το Κοινοτικό Συμβούλιον Θεολόγου Θάσου συνελθόν εκτάκτως την 20-7-1930 διά της υπ' αριθ. 541 αποφάσεώς του εν ομοφωνία μετά ειδικής επιτροπής απεφάσισε:

1) Να παρακαλέσει άπαντας τους ασθενείς να παύσωσι ζητούντας οιανδήποτε εξέτασιν ή θεραπεία παρά του καλογήρου Γυμνασίου και

2) Να συστήσει ιδιαιτέρως εις τους έξωθεν της κοινότητος προερχομένους ασθενείς να μην παρατείνωσιν την εν Θεολόγω άσκοπον διαμονήν των, καθ' όσον ο καλόγηρος εις ουδένα θέλει παράσχει οιανδήποτε συνδρομήν. Υπό δε την ιδιότητά μου ως πληρεξουσίου του ως άνω μοναχού Γυμνασίου δηλώ ότι ούτος απέχει πλήρως της παροχής ιατρικών υπηρεσιών και ότι αύριον αναχωρεί δι' Άγιον Όρος.

» Εναρεστηθείτε, παρακαλώ, να καταχωρήσετε την παρούσαν εις την έγκριτον εφημερίδα, ίνα μη εξακολουθήσει η εισροή και η ανάλογος ταλαιπώρησις ασθενών εις το ωραίον χωρίον, εφ' όσον σκοπός του ταξιδίου θα είναι η επίσκεψις του καλογήρου.

» Ταύτα επιθυμώ και το Κοινοτικόν Συμβούλιον εξέδωσεν παμψηφεί την ως άνω απόφασιν και έδωσεν εις αυτήν ευρυτάτην δημοσιότητα.

Καβάλα 22 Ιουλίου. Όλως υμέτερος Αλέκος Σωτηριάδης

Η πρώτη σύλληψη του Καλόγηρου

Ο νομάρχης Καβάλας μόλις πληροφορήθηκε για την κατάσταση που επικρατούσε στο Θεολόγο διέταξε τον διοικητή της Χωροφυλακής να συλλάβει τον Γυμνάσιο και να τον οδηγήσει στον εισαγγελέα. Μια δύναμη της Χωροφυλακής κατέφθασε στο Θεολόγο και ο επικεφαλής ενωματάρχης φώναξε:

«πού είναι ο κομπογιαννίτης αυτός να τον δέσω». Τα λόγια αυτά, όπως εκστομίστηκαν, μαρτυρούν ότι η Χωροφυλακή κινήθηκε περισσότερο από την προτροπή του ιατρικού κατεστημένου και λιγότερο από την επιστολή του δικηγόρου Σωτηριάδη.

Η Χωροφυλακή, δηλαδή, δεν πήγε στο Θεολόγο για να διώξει τους ασθενείς από τους οποίους κινδύνευε η δημόσια υγεία, αλλά για να συλλάβει τον Καλόγηρο. Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των αρρώστων και των κατοίκων του χωριού, οι οποίοι προέβαλαν αντίσταση, οι χωροφύλακες τον συνέλαβαν και ξεκίνησαν για τον Ποτό. Τουλάχιστον 200 άτομα, οι πιο φανατικοί υποστηρικτές του, τον ακολούθησαν μέχρι το ιστιοφόρο και ταξίδεψαν με άλλα ιστιοφόρα μέχρι την Καβάλα για να τον συμπαρασταθούν. Και ο πρόεδρος του Θεολόγου Κων. Κοντός ακολούθησε τον Γυμνάσιο βήμα βήμα στη δοκιμασία που περνούσε.

Κατά την διαδρομή από τον Θεολόγο προς τον Ποτό, συνέβη το ακόλουθο περιστατικό: Στα μισά περίπου του δρόμου ένας εργάτης ρητινοκαλλιεργητής είχε τραυματιστεί στο πόδι και αιμορραγούσε επικίνδυνα. Ο επιστάτης παρεκάλεσε τον ενωματάρχη που ήταν επικεφαλής των χωροφυλάκων να επιτρέψει τον Καλόγηρο να προσφέρει την βοήθειά του στον τραυματία. Αργότερα ο ενωματάρχης διηγήθηκε το περιστατικό ως εξής:

«Επέτρεψα στον Καλόγηρο να περιθάλψει τον τραυματία, ο οποίος ήταν κάτωχρος από την ακατάσχετη αιμορραγία της πληγής του. Ο Γυμνάσιος τότε έσπευσε αμέσως να μαζέψει διάφορα βότανα με τα οποία έδεσε την πληγή σκίζοντας το πουκάμισο του τραυματία. Και όπως έμαθα, ύστερα από λίγες μέρες το τραύμα του εργάτη θεραπεύτηκε τέλεια και ξαναπήγε στη δουλειά του στο δάσος».

Όταν η συνοδεία με τον Καλόγηρο έφτασε στην Καβάλα η παραλία είχε κατακλυσθεί από πλήθος κόσμου που διαμαρτύρονταν για την σύλληψή του και ζητούσε επίμονα να τον αφήσουν ελεύθερο. Με ισχυρή δύναμη χωροφυλάκων οδηγήθηκε στον εισαγγελέα για το αυτόφωρο. Το πλήθος συγκεντρώθηκε έξω και γύρω από το δικαστήριο και διαδήλωνε την αντίθεσή του.

Όταν ο Καλόγηρος οδηγήθηκε μπροστά στον εισαγγελέα Σουλιώτη, αυτός του είπε: «Δεν ξέρεις, γέροντα, ότι είναι παράνομο να ασκείς το ιατρικό επάγγελμα;» Ο Γυμνάσιος έντρομος απάντησε στον εισαγγελέα:

«Δεν κάνω τον γιατρό, καλωσύνες μόνο κάνω στον πάσχοντα κόσμο. Δεν παίρνω πεντάρα για τις συμβουλές που δίνω και ό,τι κάνω το κάνω για τη σωτηρία της ψυχής μου».

Όταν ο εισαγγελέας του είπε ότι τον κατηγορούν επί αγυρτεία, εκείνος απάντησε:

«Δεν ξέρω τι θα πει αγυρτεία. Είναι αλήθεια ότι δεν έχω δίπλωμα ιατρού, ούτε καν ξέρω γράμματα, αλλά μπορώ να γιατρεύω πολλές αρρώστειες».

Ο εισαγγελέας τον άφησε ελεύθερο μετά την απολογία του, με το σκεπτικό ότι εφόσον δεν χρηματίζεται, δεν είναι παραβάτης του νόμου. Όταν, ελεύθερος, βγήκε στο διάδρομο της εισαγγελίας, έσκυψε και είπε κρυφά στο αφτί του αστυνομικού

που τον συνόδευε: «Πήγαινε και πες στον κ. εισαγγελέα ότι πάσχει από άσθμα. Αν θέλει μπορώ να τον κάνω καλά».

Έμεινε για λίγες μέρες στην Καβάλα πριν επιστρέψει στη Θάσο. Τα άρθρα των εφημερίδων δίνουν στη δημοσιότητα κάθε του κίνηση: «εκατό και πλέον σπίτια άνοιξαν τις πόρτες των να δεχθούν και να φιλοξενήσουν τον «θαυματοποιό» Καλόγηρο. Αλλά ο πρόεδρος της κοινότητας Θεολόγου Κων. Κοντός τον βαστά γερά από το ρασομάνικο. Με την άδειά του ο Καλόγηρος κατέλυσε στο αρχοντικό του Στωΐδη, πίσω από την εκκλησία του Αγίου Παύλου. Πού, όμως, να βρει ησυχία. Άρχισαν να καταφθάνουν ομαδικώς οι άρρωστοι, επικαλούμενοι την επέμβασή του, για να βρουν την υγεία τους. Στους αρρώστους προστέθηκαν και οι περιεργοί και έτσι μέρα-νύχτα παρατηρήθη μέγας και πρωτοφανής συνωστισμός... Τα αυτοκίνητα πηγαionoήρχοντο και αυτά και σχημάτιζαν ουρά. Άλλα έφερναν αρρώστους και άλλα ήρχοντο να πάρουν τον Καλόγηρο και να τον οδηγήσουν στα σπίτια άλλων αρρώστων». Το σπίτι ήταν ασφυκτικά γεμάτο από κόσμο. «Μέσα στο σαλόνι κόσμος. Στην κρεβατοκάμαρα κόσμος. Στο δωμάτιο των παιδιών κόσμος. Στην κουζίνα κόσμος. Στο υπόγειο κόσμος. Στον κήπο κόσμος. Στον εξώστη κόσμος. Παντού κόσμος. Και τι κόσμος! Άνδρες γεροί, ανδρούκλες, άνδρες κίτρινοι και χλωμοί. Γυναίκες παχύσαρκες, γυναίκες αδύνατες και χλωμές. Παιδάκια μικρά και μεγάλα συνοδευόμενα από τους γονείς των... Όλος ο κόσμος αυτός περιμένει μέσα. Έξω το πλήθος ωρύεται να μπει μέσα, αλλά ο Καλόγηρος ούτε μέσα είναι, ούτε απ' έξω φαίνεται να καταφθάνει. Πέρασαν τρεις ολόκληρες ώρες που τον περιμένουν. Τον έχουν πάρει απ' το πρωί μ' ένα αυτοκίνητο και επισκέπτεται διάφορους αρρώστους στα σπίτια τους. Το μεσημέρι ο Καλόγηρος καταφθάνει. Η ασκητική του μορφή προκαλεί τη συμπάθεια όλων. Η κουστωδία τρέχει να τον βοηθήσει ν' ανέβει τη σκάλα. Είναι εξαντλημένος από την κούραση. Οι δυνάμεις του τον έχουν εγκαταλείψει. Το πλήθος, ωστόσο, συνωθείται κοντά του. Μια φωνή ακούεται από τον εξώστη: ο Καλόγηρος είναι κουρασμένος. Δεν θα δεχθεί κανέναν. Θα γευματίσει και θ' αναχωρήσει για την Θάσο...»¹⁰.

Επιστρέφει στη Θάσο

Η επιστροφή του στη Θάσο, στον Ποτό με τους φανατικούς οπαδούς του σε σημαιοστολισμένα ιστιοφόρα υπήρξε θριαμβευτική. Οι κάτοικοι του Θεολόγου και το πλήθος των αρρώστων που είχαν συγκεντρωθεί στο κοινοτικό κατάστημα του επεφύλαξαν θερμή και ενθουσιώδη υποδοχή.

Στο μεταξύ άρχισαν να δημοσιεύονται σε πολλές εφημερίδες της Ελλάδας εκτενέστατες επιστολές θεραπευθέντων, οι οποίες συνοδεύονταν και με διάφορες «μαγικές» συνταγές από βότανα, οι οποίες, όμως, δεν είχαν καμιά σχέση με τον Καλόγηρο. Μάλιστα, κάποιοι επιτήδειοι έφτασαν στο σημείο να φέρουν και να πουλάνε στην αγορά διάφορα βότανα, όπως μαϊντανό, ματζουράνα, αγριάδα, φούντες από καλαμπόκι κλπ. διατυμπανίζοντας ότι τάχα είναι του Καλόγηρου. Τα βότανα αυτά γίνονταν ανάρπαστα από αφελείς αγοραστές, ενώ οι πωλητές τους κερδοσκοπούσαν.

¹⁰ Εφημ. Κήρυξ, 26-7-1930.

Οι ασθενείς που περιμένουν τη βοήθειά του γίνονται όλο και πιο ενοχλητικοί, πράγμα που τον κουράζει αφάνταστα, είναι άλλωστε 72 χρόνων. Το απόγευμα της 3^{ης} Αυγούστου βγαίνει από την κάβια του πολιορκούμενος από εκατοντάδες αρρώστους που τον περίμεναν. Τους διαβεβαίωσε ότι όταν επιστρέψει από το δάσος, όπου πηγαίνει να μαζέψει διάφορα βότανα, θ' αρχίσει να δέχεται και να εξετάζει αρρώστους. Στην πραγματικότητα φοβόταν μήπως ξανασυλληφθεί, γι' αυτό απέφευγε να εξετάζει ασθενείς. Όλοι με ανυπομονησία περίμεναν την επιστροφή του από το δάσος.

Είχαν περάσει δύο μέρες και ο Καλόγηρος δεν επέστρεψε. Τελικά μετά μια εβδομάδα από την εξαφάνισή του μαθεύτηκε ότι είχε μεταφερθεί από θαυμαστές του στο τότε ερημικό σχεδόν Παλαιό τσιφλίκι (Παληό), στην Καβάλα, στο κτήμα του φίλου του Τσάκαλου. Αμέσως άρχισαν να καταφθάνουν και εκεί κατά κύματα οι ασθενείς και να του δημιουργούν τα ίδια προβλήματα. Υπολογίζεται ότι πάνω από 2.000 ήταν οι άρρωστοι με τους συνοδούς τους που βρίσκονταν στην Καβάλα και περίμεναν να τους γιатρέψει.

Οι αρχές προσπάθησαν να τους εμποδίσουν, αλλά κάτι τέτοιο στάθηκε αδύνατο. Ο νομιάτρος Χρυσανθάκης ανέφερε στο Λιμεναρχείο ότι στο Παληό παρουσιάστηκαν κρούσματα εξανθηματικού τύφου και είπε ότι πρέπει να απαγορευθεί κάθε απόπλους πλοιαρίου προς τα εκεί.

Συνεχίζεται

Ζηλιαχωβινός Απ. Ιωάννης

Οικονομολόγος

Γραφεία: Λιμένας Θάσου
Τηλ. 25930 22795
Fax 25930 23445
Mob. 6974149404

e-mail: zil9@otenet.gr
www.zil8.gr

**ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ**

Γιώργος Β. Αγγελίδης

**Μελέτη
Εγκατάσταση
Διεκπεραίωση
Προμήθεια
Συντήρηση**

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΠΟΤΟΣ ΘΑΣΟΥ
Τηλ.: 25930 52479 & 51778
Κιν.: 6973 940145